

Kahdeksan hammasta

Elettiin 60-luvun alkupuolta. Ensimmäiset avohakkuut tavoittivat syrjäisemmätkin yksityisten maanomistajien metsät. Suunnitelmat soiden ojituksista pyörivät metsänhoitolautakuntien pöydällä. Metsäautoteitä valmistui korprien keskelle. Vielä oli kuitenkin jykeviä kuusikoita metson soidinpaikoiksi, ojittamattomia soita teerille laulualustoiksi ja pellonreunalepikoita pyyn rypypaikoiksi. Kaikille asutuillekaan tiloille ei ollut vielä autoteitä. Polut kiertelivät kankaitten reunoja päättyen pienten mökkien pihaille.

Pekka oli tällaisen mökin poika, kasvanut vaatimattomissa oloissa keskellä korpea. Jo varhain hän joutui lähtemään leivän hankintaan risusavotoille ja taimien istutukseen. 12-vuotiaana pokasaha olalla pöllimetsään ja pari vuotta myöhemmin konesahan kanssa tukintekoon. Luonto oli aina lähellä. Kevätaamuisin metsokukot kulkivat siivet maata viistäen ja pyrstöt levällään aivan kotimökin nurkilla. Pekan suonissa kohisi jo silloin metsästäjän veri.

Ai, kun olisi haulikko, passaisipa noita posautella syksyllä lupa-aikaan! Olisi siinä lihaa pitkästä aikaa leivänkannikan höysteeksi. Pekan täyttäessä viisitoista vuotta oli aika lunastaa metsästyskortti. Syksyn ja talven savotoilta säästetyt rahat riittivät juuri ja juuri yksipiippuiseen haulikkoon. Sitä lähdettiin hankkimaan kyläkauppiaan kanssa. Pojan kaikki säästöt jäivät kauppiaan kassaan, vastikkeeksi tuliterästä ”pyyhakista”, pitkäpiippuisesta saksalaisesta haulikosta. Nyt oli kevyt Pekan askel. Puolenkymmentä kilometriä kinttupolkua taittui ennätysajassa haulikon kiikkuessa arvokkaasti olkapäällä.

Kotimökillä ase sai arvoisensa paikan: rautanaulalla seinään sängyn yläpuolelle. Siinä sopi asetta ihailta ja olipahan tarvittaessa kopattavissa nopeasti käyttöön. Pekka oli varma, että jo tänä syksynä metson levitetty pyrstö komeilisi samalla seinällä haulikon alapuolella.

Pekasta kehittyikin taitava metsästäjä. Tosin ensimmäisenä syksynä ukkometson pyrstö ei vielä komeillut seinällä, mutta lukuisia pyitä ja teeriä Pekka oli kotiin kantanut. Savottareissuillaan Pekka oli tarkkaan painanut mieleensä teerin soidinpaikat ja puut, joihin lintujen oli tapana lentää auringon ensisäteitten kullatessa puiden latvat.

Jo pimeällä Pekka istui hievahtamatta kyhäämässään kopissa suon laidalla teeriä odotellen. Eräänä tällaisena aamuna alkoi suon takaisesta metsästä kuulua rusketta. Piru vie, kukahan nyt samalle suolle änkeää kytikseen!

Iekku varmaan, vaikka tietää minun olevan suolla. Pitäisi nyt aikuisen miehen ymmärtää, ettei toisten apajille pyritä. Nyt ei ole pitkään aikaan kuulunut mitään, Iekku se on, on se niin ovela kyyliä! Kuuntelee ja varmistaa, etteivät vain teeret ole ehtineet peliään pitämään ennen häntä. Pitäisiköhän vislata, jos se vaikka kääntyisi pois kuultuaan suon olevan jo miehitetty? Ei, sitä ei Pekka tekisi. Tulkoon, onhan tässä paikka kahdellekin ampujalle.

Päivä alkoi valjeta. Auringon punainen raita värjäsi itäisen taivaan. Mitään ei ollut kuulunut pitkään aikaan. Mikä ruskaja lie ollutkin, onneksi ei tullut suolle. Nyt juuri oli se hetki, jolloin ensimmäisten lintujen pitäisi tulla. Pekka vilkuili ympärilleen käkärämäntyjen latvoihin, ja tähyili suon yli taivaanrantaan. Sieltä teeret yleensä tulivat.

Katse laskeutui keskelle aukeaa suota. Suon keskellä seisoivat hirvi, mahtava kruunupää ja matkaavaajaa viisikymmentä metriä. Mistä se oli tuohon tullut ääneti kuin aave?! Tuoko se olikin se äskeinen rymisijä? Turhaan Iekkua syytin, rehellistä metsämiestä. Lumoutuneena Pekka tuijotti eläintä kauan, kunnes se arvokkaana pää pystyssä poistui äänettömästi suolta.

Pekan rintaan syttyi uusi palo. Tuollaisen minä vielä ammun. Yksi tuollainen – pienempikin – korvaisi koko syksyn lintusaaliin. Kyllä, minusta tulee hirvenkaataja. Pekka tiesi sen poistuessaan kojulta kesken parhaan teeren lentoajan.

Seuraavana syksynä Pekka omisti jo hirvikiväärin, vanhan sotilaskiväärin poratun 8,2-millisen, ja taskussa oli kortti todisteena suoritetusta ampumakokeesta. Mikä parasta, paikallinen metsästysseura oli hyväksynyt maattoman mökin pojan täysimääräiseksi hirviporukan jäseneksi. Ei tosin soraäänittä, mutta selvällä äänen enemmistöllä kuitenkin.

Odotukset olivat korkealla. Edellissyksyn näky suolla kummitteli Pekan mielessä. Tulisipa nyt samanlainen tilanne: ei vapisi käsi avotähtäimen jyvän hakeutuessa keskelle hirven lapaa. Sormen koukistus vain, ja kaato olisi varma. Varsinaisen jahdin alkaessa Pekan tehtävänä oli toimia enimmäkseen ajomiehenä. Jos passipaikka helittäisi, olisi se toisarvoinen paikka. Sen Pekka vaistosi jo passiin mennessään.

Ja niinhän siinä kävi, kahdeksaskin aikuisen lupa oli käytetty eikä yksikään hirvi juossut läheltäkään Pekan passia. Kaikki olivat tulleet samoille miehille, jotka etuoikeuttaan härskisti käyttäen olivat ensin valinneet omat passipaikkansa. Pienen pieni mahdollisuus oli kuitenkin vielä olemassa. Luvan

edellyttämän vasan metsästyksen saisi aloittaa vasta joulukuun alussa. Heiveröiseltä tuokin mahdollisuus tuntui. Sattuisiko ainoa vasa kohdalle, vai kaataisiko senkin jo aikaisemmin hirvikuninkaaksi ristitty henkilö, kuten puolet aikuisten kiintiöstä. Nuoren metsästäjän usko koko hirvihommaan alkoi hiipua.

Toista olisi kyttäillä yksinään jäniksiä! Ensilumilta saisi valita jälkensä oman harkinnan mukaan Ennen joulukuun ensimmäistä viikonloppua Pekka tiesi jokaisen alueella oleva vasan sijainnin, ja oli valmistautunut antamaan tiedot myös porukalle heti jahtipäivän aamuna. Päivä valkeni hitaasti, ainakin siltä tuntui. Oli täysin pimeää, kun porukka kokoontui sovittuna aikana tervatien levikkeelle. Koko yön oli satanut lunta, ja aamun tunteina se oli muuttunut rännäksi. Joka ainoa jälki oli tasoittunut, teiden varsilla ei näkynyt edes hiirenhyppyä saatikka hirvenjalkia. Keliä manailtiin yleisesti.

Rohkenipa joku ehdottaa koko jahdin siirtämistä sunnuntaiksi, koska nyt ei ainakaan vasoja löydettäisi. Kaikille oli selvää, etteivät hirvet liikkuneet tällä kelillä, eikä vanhoista jäljistä ollut apua.

Silloin jahtipäällikkö, rehvakkaana miehenä tunnettu Tanu asteli Pekan viereen, löi ison kouransa tämän olkapäälle ja sanoi, että kuulkoohan pojaat. Tässä on mies, joka varmasti tietää meille vasan. Pulinat pois ja metälle!

Niin Pekka seisoi ringin keskellä selostaen jälkihavaintojaan. Tarkoituksella jäi viimeiseksi maininta viidestä hirvestä, jotka olivat pitemmän aikaa majaileet Remppaniemellä. Varmuudella porukassa olisi ainakin yksi vasa. Selostuksen kuultuaan Tanulla oli suunnitelma selvillä: pannaanpas pojat passi tuohon kannakselle, katkaistaan lammin ja suopellon väli. Myötätuuli on ajossa, mutta tulloohan ne, ruopastaan tihheemmällä kammalla. Ja passiin nyt kaikki ne, jotka eivät oo hirveä ampuneet! Pannaan oikein nuorisoketju, lähetään myö vanhat ukot lämpimikseen ajamaan. Pekka, otapas sinä paikka ensimmäisenä.

Pekka, joka oli jo varautunut ajomieheksi, ei ollut uskoa korviaan. Veri kuohahti kuumana ohimossa. Nyt jo koskaan oli toivottu tilaisuus tullut. Kulkupaikat olivat tarkkaan selvillä. Niitä oli kolme, kaksi pellon puolella ja yksi lammen rannalla. Otettaan järkijään, tokaisi Pekka. Kyllä miule käypi paikka kun paikka. Hyvä, sie mänet ensimmäiseks lammen rantaa, vahvasti Tanu. Etsi

siitä sopiva paikka, mut elä ammu pitkin passiketjua ja muista vasa! Muuta Pekka ei enää kuullutkaan, ajatukset velloivat päässä ja sydän hakkasi jännityksestä.

Kaukaa Pekka kiersi polun, jota hirvet käyttivät kulkureittinään niemelle, ja asettui passiin pienen aukion laidalle. Aukon takana kasvoi harvaa kuusikkoa. Sieltä hirvien piti tulla. Vasemmalla oli lampi reilun viidenkymmenen metrin päässä ja oikealta pilkotti viereisen passimiehen punainen hattu. Tässä tulisi olemaan ensimmäisen hirven kaatopaikka.

Nopeasti kaikki rekisteröityi Pekan aivoihin. Tuohon kun tulee aukon reunaan, siihen ammun. Jos niin huono tuuri käy, ettei ensimmäisellä kaadu, lasken läpi passin ja ammun vasta sitten kuolettavan laukauksen. Mutta niin ei saa käydä, kaaduttava on heti ensi laakista! Pekka istui rântäsateen piiskatessa vasten kasvoja. Ladattu ja varmistettu ase oli poikittain polvilla.

Ainakin tunti oli kulunut ajomiesten lähdöstä. Jännityksen lisäämä vilu puisteli hartioita, polvet ja ylävartalo olivat läpimärät. Repussa olisi kahvipullo, mutta ei sitä nyt uskaltanut ottaa esille, ei edes sarkapuseron hihaan sotkeutunutta kelloa kaivaa esille. Missä ihmeessä ajomiehet viipyivät, oliko niemi sittenkin tyhjä?

Tyrmistyneenä Pekka tuijotti etumaastoon. Jännitys oli kaikonnut aikoja sitten. Näinkö tässä taas kävi. Ensimmäinen kunnon passipaikka, eikä hirven hirveä. Kulkevatkohan ajomiehet jonossa rantapolkuja pitkin, ja parhaat suoryteiköt ja taimistot jäävät ajamatta? Ajatukset katkaisi etumaastossa näkyvä harmaa häilähdys.

Sydän pomppasi kurkkuun. Hirvi se on, ja tulee suoraan kohti niin kuin pitikin. Kohmeinen käsi puristi aseensa kaulaa, hirven pysähtyessä kuulostelevaan ajomiesten ääniä. Pekka tähysti etumaastoon, sieltähän pitäisi tulla kokonainen lauma. Emähirvi ainakin vasan kanssa. Tämä oli kuitenkin yksin, tuli jo aukon puolelle ja suoraan kohti. Ote aseesta herpaantui. Naaras se on, yksinäinen, luvaton hirvi. Tulkoon nyt kuitenkin, katsotaan miten lähellä huomaa passimiehen.

Kun matkaa hirveen oli tuskin viisitoista metriä, se pysähtyi. Siinä oli nyt hirvi kuin tarjottimella, jos yksikin aikuisen lupa olisi käyttämättä. Ei niin iso kuin viime vuonna suolla nähty, mutta isolta tämäkin Pekan silmissä näytti. Hitaasti hirvi käänsi päätään oikealle korvien peilatessa viereisestä passista kuuluvia ääniä. Pää, sillähän on vasan pää! Selvä vasa!

Pekka tunnistaa eläimen varmasti vasaksi. Salamana kivääri lennähtää poskelle, ja nopea tähtäys keskelle rintaa. Sormi puristaa liipaisinta, mutta mitään ei tapahdu. Varmistin perkele! Sen poistoa kohmeisilla käsillä vasa ei enää odotellut, vaan pinkaisi läpi passiketjun. Ammuttava on, ihan pakosti, takoi Pekan päässä. Jyvän hapuilla ennakkoa takaviistoon pakenevaan eläimeen laukaus kajahti. Vasa tuiskahti turvalleen, mutta oli samassa pystyssä paeten metsään ennen kuin Pekka ennätti ampua toista kertaa.

Nyt vasta sydän hakkasi. Eikö kaatunut, haavoittuiko vai ammuinko kokonaan ohi? Jäljet todistivat osuman tulleen. Ampumapaikalla oli runsaasti karvoja, ja heti ensi loikista alkaen lumen värjäsi punainen verivana. Pekka yritti rauhoitella itseään jääden odottelemaan jahtipäällikköä.

Kohta miesjoukko ympäröi onnettoman ampujan selitystä vaatien. Suoranaisesti vihjailtiin jo nimismiehen hirvestä. Naapuripassista eläin oli tunnistettu ylivuotiseksi hiehoksi. Tanun johdolla porukan kokeneimmat miehet läksivät haavoittuneen eläimen jäljille. Muu porukka kyhäsi jonkinlaista passiketjua haavakon oletetulle kulkureitille.

Pekka istui yksin samalla passipaikalla kerraten mielessään aamun tapahtumia. Ennakko, sehän se oli, sitä oli tietysti liikaa. Takaviistoon juokseva hirvi, lyhyt ampumamatka ja rataennakko. Ampumatta olisi pitänyt jättää. Aatokset katkaisi laukausten sarja: kolme, neljä ja vielä viideskin laukaus. Pekka arvioi laukausten kuuluneen alkuperäisen passilinjan takaa pellon reunasta.

Väkinäiset askeleet suuntautuivat oletetulle kaatopaikalle. Sitä lähestyttäessä Pekka näki miesjoukon vetävän kaatunutta eläintä kohti tietä. Edellä kulki joukon vanhin, hiljainen ja rauhallinen mies opastaen vetäjiä helpoimmalle reitille. Hän pysähtyi aivan Pekan viereen. Suoraan silmiin katsoen hän totesi, että nimismiehen hirvi on, sillä on kaheksan hammasta puolellaan. Kaheksan hammasta, tuumi Pekka. Ei helevetissä, eihän aikuisellakaan ole kuutta enempää.

Pikaisesti hampaita alettiin tutkia. Puukolla leikattiin suupieltä suuremmaksi, puukonkärki kulki hampaalta toiselle. Neljähän niitä oli, laillinen määrä. Kireä mieliala häipyi hetkessä, maine oli pelastettu ainakin porukan osalta.

Ripeästi taittui loppumatka tielle. Porukka kokoontui tervaskantoon tehdyn tulen ympärille. Aamun tapahtumat kerrattiin. Niemellä ollut hirvilauma oli lähtenyt aivan väärään suuntaan vastatuuleen, naapuriseurauksen puolelle. Kaadetun vasan jäljet ajomiehet olivat löytäneet vasta laukauksen jälkeen.

Vasa oli majaillut yksinään aivan passiketjun edessä olevassa taimikossa. Mihin sen emä oli joutunut, sille ei löytynyt selitystä.

Nylkypaikalla tutkittiin osumat. Pekan pois päin juoksevaan vasaan ampuma laukaus oli osunut lavan taakse. Luoti oli kulkenut lapaluun alapuolitse tullen rinnasta ulos rikkomatta sisäelimiä. Verenhukka oli ollut niin suuri, että vasa löytyi vajaan puolen kilometrin päästä makuulta, mihin jäljittäjät sen lopettivat. Opetus tämä oli ollut Pekalle, ankara opetus. Kaikki saadut ja opetellut ohjeet oikeista ampumakulmista oli unohtunut ensimmäisen hirven kohtaamisen aiheuttamassa jännityksessä.

Kova oli ollut hirvestäjän syyslukukausi. Ensimmäisen hirven kaataminen ei ollut läheskään niin hohdokas tapahtuma kuin Pekka oli kuvitellut. Nimi kaatoluettelossa sentään lämmitti mieltä. Oppi osoittautui kuitenkin tarpeelliseksi tulevissa jahdeissa; nuoresta, malttamattomasta nuorukaisesta kehittyi harkitseva ja arvostettu metsästäjä, jonka osaaminen siirtyi nuoremmille hirvimiehille ja myöhemmin myös omalle tyttärelle, seuran ensimmäiselle hirven kaataneelle naiselle.